TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. rugsėjo 20 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sutartys su vartotojais – Direktyva 93/13/EEB – Nesąžiningos sąlygos – 4 straipsnio 2 dalis ir 5 straipsnis – Pareiga pateikti sąlygas aiškia, suprantama kalba – 7 straipsnis – Asmenų arba organizacijų, turinčių teisėtą interesą apsaugoti vartotojus nuo nesąžiningų sąlygų, kreipimasis į teismą – Nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis remiantis vartotojų apsaugos asociacija gali įstoti į bylą tik esant vartotojo sutikimui – Vartojimo kreditas – Direktyva 87/102/EEB – 4 straipsnio 2 dalis – Pareiga nurodyti rašytinėje sutartyje bendros kredito kainos metinę normą – Sutartis, kurioje nurodyta tik matematinė formulė bendros kredito kainos metinei normai apskaičiuoti, bet nepateikiami duomenys, reikalingi jai apskaičiuoti“

Byloje C-448/17

dėl *Krajský súd v Prešove* (Prešove apygardos teismas, Slovakija) 2017 m. gegužės 16 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. liepos 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

EOS KSI Slovensko s. r. o.

prieš

Ján Danko,

Margita Danková,

dalyvaujant

Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J. Malenovský, teisėjai M. Safjan (pranešėjas) ir M. Vilaras,

generalinis advokatas E. Tanchev,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos B. Ricziová,

* Proceso kalba: slovakų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár ir N. Ruiz García,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 4 straipsnio 2 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *EOS KSI Slovensko s. r. o.* (toliau – EOS) ginčą su J. Danko ir M. Dankova dėl sumų, mokėtinų pagal vartojimo kreditą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 87/102

3 1986 m. gruodžio 22 d. Tarybos direktyvos 87/102/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kreditu, suderinimo (OL L 42, 1987, p. 48; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 326), iš dalies pakeistos 1998 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/7/EB (OL L 101, 1998, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 36) (toliau – Direktyva 87/102),1 straipsnyje nurodyta:

„1. Ši direktyva taikoma kredito sutartims.

2. Šioje direktyvoje:

<…>

d) „bendra vartojimo kredito kaina“ – tai visos išlaidos, įskaitant palūkanas ir kitus mokesčius, kuriuos vartotojas turi mokėti už kreditą;

e) „bendros kredito kainos metinė norma“ – tai bendra kredito kaina, kurią moka vartotojas, išreikšta kaip metinis bendros suteikto kredito kainos procentas ir apskaičiuota remiantis 1a straipsniu.“

4 Direktyvos 87/102 1a straipsnyje numatyta:

„1. a) Bendros kredito kainos metinė norma, kuri kasmet prilyginama visų būsimų ar esamų įsipareigojimų (paskolų, grąžinamų sumų ir mokesčių), dėl kurių kreditorius ir skolininkas yra susitarę, dabartinei vertei, yra apskaičiuojama pagal II priede pateikiamą matematinę formulę.;

b) III priede pateikiami keturi apskaičiavimo metodo pavyzdžiai.

2. Apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą, „bendra vartojimo kredito kaina“, apibrėžta 1 straipsnio 2 dalies d punkte, nustatoma neįskaičiuojant: <…>

<…>

4. a) Bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama sudarant kredito sutartį ir nepažeidžiant 3 straipsnio nuostatų dėl skelbimų ir specialių pasiūlymų.;

b) Apskaičiuojama darant prielaidą, kad kredito sutartis galioja sutartą terminą ir kad kreditorius bei vartotojas vykdo savo įsipareigojimus, laikydamiesi sutartyje nustatytų sąlygų ir terminų.

<…>

6. Jeigu kredito sutartyse yra numatytos palūkanų normos kitimo sąlygos, taip pat kitų įskaičiuojamų į bendros kredito kainos metinę normą mokesčių, kurių negalima tiksliai nustatyti tuo metu, kai ji apskaičiuojama, sumos arba dydžio kitimo sąlygos, bendros kredito kainos metinė norma apskaičiuojama darant prielaidą, kad palūkanos ir kiti mokesčiai yra fiksuoti ir bus taikomi iki sutarties pabaigos.

<…>“

5 Šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta:

„Rašytinėje sutartyje nurodoma:

a) bendros kredito kainos metinė norma;

b) sąlygos, kurioms esant gali būti pakeista bendros kredito kainos metinė norma;

<…>“

6 Remiantis 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB (OL L 133, 2008, p. 66, ir klaidų ištaisymas OL L 207, 2009, p. 14) 29 straipsniu, Direktyva 87/102 buvo panaikinta nuo 2010 m. birželio 11 d. Atsižvelgiant į pagrindinės bylos faktų datas, šiuo atveju bus taikoma Direktyva 87/102.

Direktyva 93/13

7 Direktyvos 93/13 1 straipsnio 2 dalyje išdėstyta:

„Sutarčių sąlygoms, atspindinčioms įstatymų ar kitų teisės aktų privalomąsias nuostatas ir tarptautinių konvencijų, prie kurių yra prisijungusios valstybės narės ar [Europos Sąjunga], nuostatas ar principus, ypač transporto srityje, šios direktyvos nuostatos nėra taikomos.“

8 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

9 Minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatyta:

„1. Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas.

2. Sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos pateikiamos aiškia, suprantama kalba.“

10 Tos pačios direktyvos 5 straipsnis suformuluotas taip:

„Tose sutartyse, kur visos ar tam tikros vartotojui siūlomos sąlygos pateikiamos raštu, jos visada turi būti išdėstomos aiškia, suprantama kalba. Atsiradus abejonių dėl sąlygos reikšmės, interpretuojama vartotojo naudai. Ši taisyklė dėl interpretavimo netaikoma 7 straipsnio 2 dalyje nustatytų procedūrų atveju.“

11 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų [tolesnis sutarties vykdymas yra galimas panaikinus nesąžiningas sąlygas].“

12 Šios direktyvos 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.

3. Tinkamai atsižvelgiant į nacionalinės teisės aktus, antrojoje straipsnio dalyje nurodytos teisinės apsaugos priemonės gali būti atskirai arba kartu nukreiptos prieš kelis pardavėjus ar tiekėjus iš tos pačios [to paties] ekonomikos sektoriaus arba prieš jų asociacijas, kurios naudoja arba rekomenduoja naudoti tas pačias bendrąsias sutarčių sąlygas arba panašias sąlygas.“

13 Minėtos direktyvos 8 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės gali priimti arba išlaikyti pačias griežčiausias Sutartį atitinkančias nuostatas šia direktyva reglamentuojamoje srityje, siekiant užtikrinti maksimalią vartotojo apsaugą.“

Slovakijos teisė

14 *Občiansky zákonník* (Civilinis kodeksas) 53a straipsnyje, kuriuo į nacionalinę teisę perkeliama Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalis, bet kokiam pardavėjui ar tiekėjui draudžiama naudoti sutarties sąlygą, kuri buvo pripažinta nesąžininga teismo sprendimu kilus ginčui, susijusiam su vartotojų teisių apsauga. Vis dėlto šioje nuostatoje reikalaujama, kad vartotojas būtų ginčo iniciatorius arba, jeigu jis yra atsakovas byloje, kad jis atliktų procesinį veiksmą.

15 Pagrindinės bylos aplinkybėms taikytinos redakcijos *Zákon č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok* (Įstatymas Nr. 99/1963 dėl Civilinio proceso kodekso, toliau – Civilinio proceso kodeksas) 93 straipsnyje numatyta:

„1) Asmuo, turintis teisinį interesą dėl proceso baigties, gali įstoti į bylą palaikyti ieškovo ar atsakovo reikalavimų <…>

2) Juridinis asmuo, kurio veiklos tikslas yra teisių apsauga pagal specialią nuostatą, taip pat gali įstoti į bylą palaikyti ieškovo ar atsakovo reikalavimų.

3) Šis asmuo įstoja į bylą savo iniciatyva arba teismo perduotu šalies prašymu. Teismas priima sprendimą dėl įstojimo leistinumo, tik jeigu jam pateiktas prašymas šiuo klausimu.

4) Vykstant procesui įstojusi į bylą šalis turi tokias pačias teises ir pareigas kaip ir bylos šalis. Tačiau ji veikia tik savo vardu. Jeigu jos veiksmai prieštarauja šalies, kurios pusėje ji įstojo į bylą, veiksmams, teismas juos įvertina išnagrinėjęs visas aplinkybes.“

16 Civilinio proceso kodekso 172 straipsnyje nustatyta:

„1) Teismas gali išduoti mokėjimo įsakymą net be aiškaus ieškovo prašymo ir neišklausęs atsakovo, jeigu teisė į tam tikros pinigų sumos sumokėjimą išplaukia iš ieškovo prašyme nurodytų aplinkybių. Mokėjimo įsakyme jis įpareigoja atsakovą per 15 dienų nuo pranešimo apie jį sumokėti ieškovui reikalaujamą sumą ir bylinėjimosi išlaidas arba per šį terminą pareikšti prieštaravimą teismui, išdavusiam tokį mokėjimo įsakymą. Prieštaravimas dėl mokėjimo įsakymo turi būti pagrįstas iš esmės. <…>

<…>

3) Jeigu teismas neišduoda mokėjimo įsakymo, jis įsako surengti teismo posėdį.

<…>

7) Jeigu ieškinyje nurodomas akivaizdžiai teisės aktams prieštaraujantis reikalavimas, ieškovui sutikus, teismas išduoda mokėjimo įsakymą tik dėl tos dalies, kuri nesusijusi su minėtu prieštaraujančiu reikalavimu; kai toks sutikimas duotas, toliau procedūros objektas yra tik minėtoji ieškinio dalis ir teismas sprendžia tik dėl jos. Šios procedūros objektas, net ir išdavus mokėjimo įsakymą, lieka ta ieškinio dalis, dėl kurios teismas nusprendė priimdamas mokėjimo įsakymą; ši nuostata taikoma ir tada, kai pateikiamas prieštaravimas.

<…>

9) Tuo atveju, kai reikalavimai sumokėti tam tikrą sumą grindžiami sutartimi su vartotoju ir kai vartotojas yra atsakovas, teismas neišduoda mokėjimo įsakymo, jeigu sutartyje yra nesąžiningų sąlygų.“

17 Remiantis Įstatymo Nr. 258/2001 dėl vartojimo kredito, taikomo pagrindinės bylos aplinkybėms, 4 straipsnio 2 dalies g punktu vartojimo kredito sutartis, nenurodanti bendros kredito kainos metinės normos (toliau – MN), laikoma nesuteikiančia teisės į palūkanas ir kredito mokesčius.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 2005 m. spalio 24 d. J. Danko sudarė vartojimo kredito sutartį, kuri galėjo būti pratęsta, su *Všeobecná úverová banka a.s.* dėl 30 000 Slovakijos kronų (SKK) (maždaug 995 eurai) sumos. Skolintojas vėliau perleido iš šios sutarties kylančius reikalavimus skolų išieškojimo įmonei EOS.

19 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoje sutartyje nebuvo nurodyta MN, joje buvo pateikta tik matematinė MN apskaičiavimo formulė, tačiau nebuvo pateikti reikalingi duomenys, kad toks apskaičiavimas būtų atliktas.

20 Nurodydama skolininko padarytą šios sutarties pažeidimą, EOS pareiškė ieškinį *Okresný súd Humenné* (Humenė apylinkės teismas, Slovakija) ir pareikalavo sumokėti 1 123,12 eurų sumą su 9,5 % delspinigiais. Remdamasi Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 1 dalimi, ji prašė išduoti mokėjimo įsakymą; šiai pagreitintai procedūrai būdinga tai, kad sprendimas dėl bylos esmės priimamas be teismo posėdžio, remiantis tik ieškovo teiginiais ir neįvertinus įrodymų.

21 2012 m. rugpjūčio 24 d. *Okresný súd Humenné* (Humenė apylinkės teismas) išdavė mokėjimo įsakymą. Šį įsakymą išdavė ne teisėjas, bet pareigūnas. Minėtas teismas neatsižvelgė į tai, kad nagrinėjamoje vartojimo kredito sutartyje nebuvo nurodyta MN, ir nenagrinėjo galimai nesąžiningo šios sutarties nuostatų pobūdžio.

22 *La Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS* (Slovakijos vartotojų apsaugos asociacija, toliau – HOOS), gindama J. Danko ir M. Danková teises, pareiškė prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo.

23 2013 m. sausio 17 d. nutartimi *Okresný súd Humenné* (Humenė apylinkės teismas) atmetė minėtą prieštaravimą, motyvuodamas tuo, kad pats vartotojas nepareiškė prieštaravimo, todėl sąlygos, kad HOOS galėtų įstoti į bylą, nebuvo įvykdytos.

24 HOOS pateikus apeliaciją, *Krajský súd v Prešove* (Prešove apygardos teismas, Slovakija) 2013 m. rugsėjo 30 d. nutartimi panaikino prieš tai minėtame punkte nurodytą nutartį ir nurodė *Okresný súd Humenné* (Humenė apylinkės teismas) surengti teismo posėdį, įvertinti įrodymus ir, atlikus nagrinėjamos kredito sutarties nuostatų teisminį vertinimą, priimti naują sprendimą. *Krajský súd v Prešove* (Prešove apygardos teismas) patenkino HOOS prieštaravimą, motyvuodamas tuo, kad ši turėjo tokias pačias teises kaip ir vartotojas skolininkas, ir nusprendė, kad nagrinėjamai bylai negali būti taikoma pagreitinta procedūra, nes ją vykdant nenumatytas teismo posėdis ir įrodymų vertinimas.

25 Generalinis prokuroras (Slovakija) padavė *Najvyšší súd* (Aukščiausiasis Teismas, Slovakija) ypatingąjį kasacinį skundą dėl *Krajský súd v Prešove* (Prešove apygardos teismas) nutarties.

26 2015 m. kovo 10 d. nutartimi *Najvyšší súd* (Aukščiausiasis Teismas) panaikino *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas) nutartį ir grąžino bylą nagrinėti šiam teismui. Jis nurodė, kad vartotojų apsaugos asociacijos įstojimo į bylą tikslas būtų pateisintas tik tada, kai yra ginčas, t. y. tik po to, kai vartotojas pateikia prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo.

27 *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas) kelia klausimą, ar nacionalinės teisės aktai atitinka Sąjungos teisėje įtvirtintą lygiavertiškumo principą, kiek tai susiję su sąlygomis, taikomomis vartotojų apsaugos asociacijai norint įstoti į bylą vartotojo pusėje, palyginti su bendromis Slovakijos teisės nuostatomis, taikomomis įstojant į bylą atsakovo pusėje.

28 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad tais atvejais, kai vartotojas atsakovas per procedūrą, kuria siekiama uždrausti nesąžiningų sąlygų naudojimą Civilinio proceso kodekso 53a straipsnyje nurodytose sutartyse, sudarytose su pardavėjais ar tiekėjais, neturi informacijos ir nesiima veiksmų ir kai su juo negalima susisiekti, jo teisės nebus tinkamai ginamos, jeigu teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, turėtų atsisakyti patikrinti nagrinėjamų sutarties sąlygų galimai nesąžiningą pobūdį.

29 Remiantis Slovakijos teisės nuostatomis, vartotojų apsaugos asociacijai neleidžiama įstoti į bylą vartotojo pusėje, nes reikalaujama, kad:

– vartotojas pateiktų savo raštišką pritarimą tokiam įstojimui į bylą,

– minėta asociacija remtųsi tik tokiais prieštaravimais, kuriuos patvirtino vartotojas, kaip atsakovas byloje,

– vartotojas duotų savo sutikimą, kad tokia asociacija galėtų pateikti apeliacinį skundą dėl su juo susijusio teismo sprendimo.

30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, Slovakijos teisė pagrindinėje byloje buvo taikoma mažiau palankiai, nei vertinant situaciją, kuri nesusijusi su Sąjungos teise, todėl buvo neatsižvelgta į jurisprudenciją, suformuotą 2014 m. vasario 27 d. Sprendime *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101, 46 punktas). Iš tiesų bylose, kurios nėra susijusios su Sąjungos teise, ginčas kyla pateikus ieškinį nacionaliniam teismui ir į bylą norinti įstoti šalis gali tai padaryti nuo pat ginčo pradžios.

31 Be to, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje nagrinėjamos sutarties nuostata dėl MN, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad tokia nuostata nėra skaidri ir prieštarauja nusistovėjusios moralės principams, todėl remiantis Slovakijos teise pagrindinėje byloje nagrinėjamas kreditas turi būti laikomas nesuteikiančiu teisės į palūkanas ir kredito mokesčius. Šio teismo nuomone, toks vertinimas būtų proporcingas ir atgrasantis remiantis Teisingumo Teismo nustatytais reikalavimais 2016 m. lapkričio 9 d. Sprendime *Home Credit Slovakia* (C-42/15, EU:C:2016:842, 65 ir 69 punktai).

32 Tokiomis aplinkybėmis *Krajský súd v Prešove* (Prešovo apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1) Ar, atsižvelgiant į sprendimą [priimtą 2014 m. vasario 27 d. byloje *Pohotovosť* (C-470/12, EU:C:2014:101)] ir į [Teisingumo Teismo šio sprendimo] 46 punkte suformuluotus argumentus, teisės norma, pagal kurią, nustatant, kad įstatymo saugomi interesai ir vartotojų interesų apsauga nuo nesąžiningų sąlygų yra lygiaverčiai, neleidžiama, kad juridinis asmuo, kurio veiklą sudaro kolektyvinė vartotojų apsauga nuo nesąžiningų sąlygų ir kuris siekia [Direktyvos 93/13] 7 straipsnio 1 dalies, perkeltos į Civilinio kodekso 53a straipsnio 1 ir 2 dalis, tikslo, be vartotojo atsakovo sutikimo įstotų į bylą kaip kita proceso šalis (įstojantis į bylą asmuo) nuo proceso pradžios ir šiame procese veiksmingai naudotųsi procesinėmis ir teisių gynimo priemonėmis vartotojo labui, siekdamas šiame procese apsaugoti jį nuo sistemingo nesąžiningų sutarties sąlygų naudojimo, nors kitais atvejais įstojantis į bylą asmuo, kuris yra suinteresuotas, kad būtų pripažintos materialinės (turtinės) teisės, kurios yra bylos dalykas, neturi gauti atsakovo sutikimo, kad galėtų įstoti į bylą jo pusėje nuo proceso pradžios siekdamas naudingai pasinaudoti procesinėmis ir teisių gynimo priemonėmis atsakovo labui, prieštarauja Sąjungos teisės lygiavertiškumo principui?

2) Ar, atsižvelgiant į [2014 m. balandžio 30 d. Sprendimą *Kásler ir Káslerné Rábai* (C-26/13, EU:C:2014:282) ir 2015 m. balandžio 23 d. Sprendimą *Van Hove* (C-96/14, EU:C:2015:262)], žodžių junginys „pateikiamos aiškia, suprantama kalba“, vartojamas Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalyje, turi būti aiškinamas taip, kad sutarties sąlyga gali būti laikoma suformuluota neaiškiai ir nesuprantamai – ir dėl to atsiranda teisinė pasekmė, kad teismas *ex officio* nagrinėja sąlygos nesąžiningą pobūdį, – net ir tuomet, kai teisės institutas (instrumentas), kurį reglamentuoja ši sutarties sąlyga, pats savaime yra sudėtingas, jo teisinės pasekmės sunkiai numatomos vidutiniam vartotojui ir jam suprasti apskritai reikia profesionalios teisinės konsultacijos, kurios kaina yra neproporcinga paslaugos, kurią vartotojas gauna pagal sutartį, vertei?

3) Ar tuo atveju, kai teismas priima sprendimą dėl teisių, kylančių iš sutarties, sudarytos su vartotoju, kuriomis remiamasi prieš vartotoją atsakovą, atsižvelgdamas tik į ieškovo teiginius, ir išduoda mokėjimo įsakymą taikydamas pagreitintą procedūrą, netaikydamas procese Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 9 dalies, kurioje neleidžiama išduoti mokėjimo įsakymo, jeigu su vartotoju sudarytoje sutartyje yra nesąžiningų sąlygų, Sąjungos teisei prieštarauja valstybės narės teisės aktai,

pagal kuriuos dėl nustatyto trumpo termino pateikti prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo ir vartotojui nesiėmus jokių priemonių neleidžiama vartotojų apsaugos asociacijai, kuri gali ir turi teisę siekti [Direktyvos 93/13] 7 straipsnio 1 dalies, perkeltos į Civilinio kodekso 53a straipsnio 1 ir 2 dalis, tikslų, be vartotojo sutikimo (bet vartotojas tam neprieštarauja) veiksmingai pasinaudoti vienintele vartotojo apsaugos priemone – prieštaravimu dėl mokėjimo įsakymo, kai teismas nesilaiko pareigos pagal Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 9 dalį?

4) Ar atsakant į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikšminga aplinkybe galima laikyti tai, kad pagal teisės sistemą vartotojas neturi teisės į privalomą teisinę pagalbą ir kad klausimo neišmanymas, kai nėra teisinio atstovo, kelia didelę riziką, kad jis nesirems sutarties sąlygų nesąžiningu pobūdžiu ir nesiims veiksmų, kad vartotojų apsaugos asociacija, kuri gali ir turi teisę siekti Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalies, perkeltos į Civilinio kodekso 53a straipsnio 1 ir 2 dalis, tikslų, įstotų į bylą jo pusėje?

5) Ar teisės nuostatos, pavyzdžiui, dėl pagreitintos mokėjimo įsakymo išdavimo procedūros (Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 1 ir paskesnės dalys), pagal kurias leidžiama 1) pripažinti pardavėjo ar tiekėjo teisę į pinigų sumą priimant teismo sprendimo galią turintį aktą 2) pagal pagreitintą procedūrą, 3) kai sprendimo galią turintis aktas priimamas teismo pareigūno, 4) kai atsižvelgiama tik į pardavėjo ar tiekėjo teiginius ir 5) nerenkami įrodymai, 6) kai vartotojas nėra atstovaujamas teisininko ir kai 7) jo gynybos be jo leidimo negali veiksmingai užtikrinti vartotojų apsaugos asociacija, kuri gali ir turi teisę siekti Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalies, perkeltos į Civilinio kodekso 53a straipsnio 1 ir 2 dalis, tikslų, prieštarauja Sąjungos teisei ir pirmiausia reikalavimui įvertinti visas bylos aplinkybes taikant [Direktyvos 93/13] 4 straipsnio 1 dalį?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

33 Savo pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 93/13 turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, pagal kuriuos mokėjimo įsakymo išdavimo procedūroje dėl individualaus vartotojo vartotojų apsaugos organizacijai neleidžiama įstoti į bylą vartotojo pusėje ir pareikšti prieštaravimų dėl tokio įsakymo, kai pats vartotojas nepareiškia prieštaravimų dėl jo.

34 Šiuo atžvilgiu reikia pažymėti, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalis reikalauja, kad valstybės narės užtikrintų, kad egzistuoja tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią taikyti nesąžiningas sąlygas sutartyse su vartotojais. Iš šios direktyvos 7 straipsnio 2 dalies matyti, kad minėtos priemonės apima asmenų arba organizacijų, turinčių teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, galimybę iškelti bylą teismuose, kad būtų nustatyta, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir prireikus jos būtų uždraustos. (2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

35 Tačiau nei Direktyvoje 93/13, nei vėlesnėse direktyvose, kuriomis papildyta vartotojų apsaugos reglamentavimo sistema, nėra nuostatų, reglamentuojančių vaidmenį, kuris gali ar turi būti suteiktas vartotojų apsaugos asociacijoms kilus individualiems su vartotojais susijusiems ginčams. Taigi, Direktyvoje 93/13 nereglamentuojamas klausimas, ar tokios asociacijos turi turėti teisę įstoti į tokias individualias bylas vartotojų pusėje (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 45 punktą).

36 Darytina išvada, kad, nesant Sąjungos teisės nuostatų dėl vartotojų apsaugos asociacijų teisės įstoti į individualias su vartotojais susijusias bylas, pagal procesinės autonomijos principą kiekviena valstybė narė tokias taisykles turi nustatyti vidaus teisės sistemoje, tačiau su sąlyga, kad jos nėra mažiau palankios nei taisyklės, reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė

(lygiavertiškumo principas), ir dėl jų praktiškai netampa neįmanoma ar pernelyg sudėtinga įgyvendinti Sąjungos teisės suteiktas teises (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 46 punktą).

37 Pirma, dėl lygiavertiškumo principo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinėje teisėje nustatytos sąlygos, susijusios su vartotojų apsaugos asociacijos teise įstoti į bylą, yra palankesnės tuomet, kai ieškinys grindžiamas išimtinai nacionaline teise, nei tada, kai remiamasi Sąjungos teise. Iš tiesų byloje, kurioje nėra Sąjungos teisės elementų, remiantis nacionaline teise, ginčas kyla, kai teismui pateikiamas ieškinys, ir į bylą norinti įstoti šalis gali tai padaryti nuo pat ginčo pradžios; iš pagrindinės bylos, kuri susijusi su Sąjungos teise, matyti, kad joje ginčas kyla tik tada, kai vartotojas pareiškia prieštaravimų dėl mokėjimo įsakymo, o vartotojų apsaugos asociacija gali įstoti į bylą tik tada, kai pareikšti prieštaravimai.

38 Dėl lygiavertiškumo principo reikia priminti, kad remiantis šiuo principu nacionalinės teisės nuostatos turi būti vienodai taikomos tiek Sąjungos, tiek panašioms nacionaline teise grindžiamoms procedūroms (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 20 d. Sprendimo *Danqua*, C-429/15, EU:C:2016:789, 30 punktą).

39 Todėl šis principas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia nacionalinės teisės nuostatas, kurios nustato mažiau palankias vartotojų apsaugos asociacijų įstojimo į bylą sąlygas tuomet, kai byla susijusi su Sąjungos teise, nei kilus ginčams, išimtinai susijusiems su nacionaline teise.

40 Nors Slovakijos vyriausybė savo rašytinėse pastabose teigia, kad skirtingas nacionalinių teisės nuostatų taikymas grindžiamas ne tuo, ar ginčas susijęs su nacionaline, ar Sąjungos teise, bet pačių nagrinėjamų procedūrų skirtumu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuris žino jo teisinėje sistemoje galiojančių procedūrų ypatumus, įvertindamas nagrinėjamų ieškinių dalyką, pagrindą ir jų pagrindinius elementus, vis tiek turi patikrint, ar nagrinėjamoje byloje laikytasi lygiavertiškumo principo.

41 Antra, kiek susiję su veiksmingumo principu, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad atsisakymas leisti vartotojų apsaugos asociacijai įstoti į su vartotoju susijusį procesą neturi įtakos šios asociacijos teisei į veiksmingą teisminę gynybą, kai reikia ginti savo, kaip tokio pobūdžio asociacijos, teises, visų pirma pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalį suteiktą teisę pareikšti kolektyvinį ieškinį. Be to, taip pat pažymėtina, kad remiantis pagrindinėje byloje nagrinėjamomis nacionalinės teisės nuostatomis asociacija gali tiesiogiai atstovauti tokiam vartotojui pagal jo įgaliojimą bet kokiame procese, įskaitant sprendimo vykdymo procesą (šiuo klausimu žr. 2014 m. vasario 27 d. Sprendimo *Pohotovosť*, C-470/12, EU:C:2014:101, 54 ir 55 punktus).

42 Tokiomis sąlygomis neatrodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos pažeidžia veiksmingumo principą, kiek tai susiję su vartotojų apsaugos asociacijos teise įstoti į su vartotojais susijusias bylas esant tokiai situacijai, kaip pagrindinėje byloje.

43 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyva 93/13, atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinama kaip draudžianti tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios neleidžia vartotojų apsaugos asociacijai įstoti vartotojo pusėje į mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrą, susijusią su konkrečiu vartotoju, ir pareikšti prieštaravimą dėl tokio įsakymo, kai pats vartotojas nėra pateikęs prieštaravimo, jeigu minėtose teisės nuostatose nustatytos mažiau palankios sąlygos vartotojų apsaugos asociacijoms įstoti į bylą, susijusią su Sąjungos teise, nei į bylą, susijusią išimtinai su nacionaline teise, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl trečiojo–penktojo klausimų

44 Trečiuoju–penktuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 93/13 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrai prieš vartotoją numato sutarties, pardavėjo ar tiekėjo sudarytos su vartotoju, sąlygų galimai nesąžiningo pobūdžio vertinimą, tačiau kurie, viena vertus, numato, kad pareigūnas, neturintis teisėjo statuso, gali išduoti tokį mokėjimo įsakymą, ir, kita vertus, nustato penkiolikos dienų terminą prieštaravimams pateikti ir reikalauja, kad šie būtų pagrįsti iš esmės.

45 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Direktyvoje 93/13 numatytą veiksmingą teisių apsaugą galima užtikrinti tik tada, jeigu pagal nacionalinę proceso sistemą, vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo arba mokėjimo įsakymo vykdymo procedūrai, teismas turi *ex officio* patikrinti, ar nagrinėjamoje sutartyje nėra galimai nesąžiningų sąlygų (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 18 d. Sprendimo *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 45 ir 46 punktus).

46 Taigi, tais atvejais, kai nėra numatyta, kad vykstant mokėjimo įsakymo vykdymo procedūrai teismas turi *ex officio* patikrinti galimai nesąžiningą nagrinėjamos sutarties sąlygų pobūdį, nacionalinės teisės aktai turi būti laikomi galinčiais pakenkti Direktyva 93/13 siekiamos apsaugos veiksmingumui, jeigu jie nenumato tokios *ex officio* kontrolės išduodant įsakymą arba, kai tokia kontrolė yra numatyta tik tada, kai pateikiami prieštaravimai dėl išduoto įsakymo, jeigu yra didelė rizika, kad atitinkami vartotojai nepateiks reikalaujamo prieštaravimo dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino arba kad jie bus atgrasyti gintis dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamiesi į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad nacionalinės teisės aktai nenumato pareigos pateikti vartotojui visą reikalingą informaciją, kad jis žinotų savo teisių apimtį (pagal analogiją žr. 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 punktą ir 2016 m. vasario 18 d. Sprendimo *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 punktą).

47 Šiuo atveju Civilinio proceso kodekso 172 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad tuo atveju, kai reikalavimai sumokėti tam tikrą sumą grindžiami sutartimi su vartotoju ir kai vartotojas yra atsakovas, teismas neišduoda mokėjimo įsakymo, jeigu sutartyje yra nesąžiningų sąlygų.

48 Tačiau nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodyta, kad nacionalinės teisės nuostatos suteikia mokėjimo įsakymo išdavimo kompetenciją teismo pareigūnams, neturintiems teisėjo statuso.

49 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad, norint užtikrinti Direktyvos 93/13 veiksmingumą, yra draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kurios leidžia išduoti mokėjimo įsakymą, nors per visą procedūrą vartotojui nėra užtikrinama, kad teismas patikrins, ar nagrinėjamoje sutartyje nėra nesąžiningų sąlygų (šiuo klausimu žr. 2016 m. vasario 18 d. Sprendimo *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, 45 punktą).

50 Todėl tai, kad nacionalinės teisės nuostatos suteikia mokėjimo įsakymo išdavimo kompetenciją pareigūnams, neturintiems teisėjo statuso, nekenkia Direktyvos 93/13 veiksmingumui, jeigu teismas vykdo nagrinėjamos sutarties nesąžiningų sąlygų kontrolę mokėjimo įsakymo vykdymo etape ar kai pareiškiami prieštaravimai.

51 Tačiau, kaip minėta šio sprendimo 46 punkte, tokios sutarties sąlygų kontrolės buvimas tik pareiškus prieštaravimų nepakenkia Direktyvos 93/13 veiksmingumui tik tada, jeigu vartotojai nėra atgrasyti nuo tokių prieštaravimų pateikimo.

52 Pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai nustato tik penkiolikos dienų terminą, per kurį vartotojas gali pareikšti prieštaravimų dėl mokėjimo įsakymo, ir reikalauja, kad pastarasis iš esmės pagrįstų savo prieštaravimus.

53 Taigi, tokios nuostatos reiškia, kad yra didelė rizika, kad atitinkamas vartotojas nepateiks reikalaujamo prieštaravimo, todėl teismas negalės *ex officio* patikrinti, ar nagrinėjamoje sutartyje nėra nesąžiningų sąlygų.

54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį–penktąjį klausimus reikia atsakyti, kad Direktyva 93/13 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie, vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrai prieš vartotoją, numato sutarties, pardavėjo ar tiekėjo sudarytos su vartotoju, sąlygų galimai nesąžiningo pobūdžio kontrolę, tačiau kurie, viena vertus, nurodo, kad pareigūnas, neturintis teisėjo statuso, gali išduoti tokį mokėjimo įsakymą, ir, kita vertus, nustato penkiolikos dienų terminą prieštaravimams pateikti ir reikalauja, kad šie būtų pagrįsti iš esmės, jeigu tokia *ex officio* kontrolė nėra numatyta vykdant minėtą įsakymą, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl antrojo klausimo

Dėl priimtinumo

55 Savo rašytinėse pastabose Slovakijos vyriausybė iš esmės tvirtina, kad šis klausimas yra susijęs su hipotetine situacija, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pripažinus, kad HOOS gali kreiptis į teismą, 2013 m. sausio 17 d. *Okresný súd Humenné* (Humenė apylinkės teismas) nutartis būtų panaikinta ir byla būtų grąžinta pastarajam iš naujo nagrinėti. Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nevertins nagrinėjamos sutarties sąlygos nesąžiningo pobūdžio.

56 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nustatytas faktines aplinkybes ir teisės pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Malta Dental Technologists Association ir Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 28 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

57 Be to, nacionalinis teismas sprendžia, kokioje bylos stadijoje tinkamiausia Teisingumo Teismui pateikti prejudicinį klausimą (2017 m. rugsėjo 21 d. Sprendimo *Malta Dental Technologists Association ir Reynaud*, C-125/16, EU:C:2017:707, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

58 Atsižvelgiant į šią jurisprudenciją ir atsakymus, pateiktus į pirmąjį, trečiąjį, ketvirtąjį ir penktąjį prejudicinius klausimus, reikia konstatuoti, kad antrasis klausimas yra priimtinas.

Dėl esmės

59 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad vartojimo kredito sutarties sąlyga dėl kredito kainos gali būti laikoma suformuluota aiškia ir suprantama kalba, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, tais atvejais, kai tokioje sutartyje, viena vertus, nenurodyta MN, o pateikta tik matematinė formulė MN apskaičiuoti, nors nėra duomenų, reikalingų šiam apskaičiavimui, ir, kita vertus, nenurodyta palūkanų norma.

60 Pirmiausia, reikia priminti, kad iš Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalies matyti, kad sąlygų nesąžiningumo vertinimas nėra susijęs nei su pagrindinio sutarties su vartotoju dalyko apibrėžimu, nei su kainos ir atlygio adekvatumu mainais suteiktoms paslaugoms ar prekėms, jei šios sąlygos suformuluotos aiškia ir suprantama kalba.

61 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau turėjo progą pažymėti, kad sutarčių sąlygų skaidrumo reikalavimas, primintas Direktyvos 93/13 5 straipsnyje, neturėtų būti susiaurintas iki suprantamumo tik formaliuoju ir gramatiniu požiūriu, bet, priešingai, minėtoje direktyvoje nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, kad vartotojas yra silpnesnėje padėtyje nei pardavėjas ar tiekėjas dėl, be kita ko, turimos informacijos lygio, tad šį toje pačioje direktyvoje įtvirtintą sutarčių sąlygų aiškumo ir suprantamumo, taigi ir skaidrumo, reikalavimą reikia aiškinti plačiai (2017 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Andriciuc ir kt.* C-186/16, EU:C:2017:703, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Iš to matyti, kad siekiant nustatyti, ar kredito sutarties nuostata, susijusi su kredito kaina, taigi ir su sutarties pagrindiniu dalyku, yra suformuluota aiškia ir suprantama kalba, reikia atsižvelgti į visas nagrinėjamai sutarčiai galimai taikytinas Sąjungos teisės nuostatas, nustatančias vartotojų informavimo pareigą.

63 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, kiek tai susiję su Direktyva 87/102, atsižvelgiant į šia direktyva įtvirtintą tikslą apsaugoti vartotoją nuo nesąžiningų kredito sąlygų ir suteikti jam galimybę žinoti visas pasirašomos sutarties vykdymo sąlygas, minėtos direktyvos 4 straipsnis reikalauja, kad skolininkas turėtų visą informaciją, kuri gali turėti įtakos jo įsipareigojimų apimčiai (2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Bucura*, C-348/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:447, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

64 Direktyvos 87/102 4 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta, kad kredito sutartis turi būti sudaryta raštu ir kad joje turi būti nurodyta MN bei sąlygos, kuriomis ši norma gali būti pakeista. Šios direktyvos 1a straipsnyje įtvirtintas MN apskaičiavimo metodas, o jo 4 dalies a punkte patikslinta, kad ji turi būti apskaičiuota „sudarant kredito sutartį“. Šitoks vartotojo informavimas apie bendrą kredito kainą, pateikiant pagal vienodą matematinę formulę apskaičiuotą normą, įgyja esminę reikšmę (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 16 d. Nutarties *Pohotovosť*, C-76/10, EU:C:2010:685, 69 ir 70 punktus).

65 Taigi, tai, kad kredito sutartyje nenurodyta MN, gali būti lemiamas kriterijus nacionaliniam teismui vertinant, ar šios sutarties sąlyga dėl kredito kainos suformuluota aiškiai ir suprantamai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13 4 straipsnį. Jeigu taip nėra, nacionalinis teismas gali įvertinti, ar ši nuostata nėra nesąžininga, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 16 d. Nutarties *Pohotovosť*, C-76/10, EU:C:2010:685, 71 ir 72 punktus).

66 Taip pat reikia pridurti, kad situacija, kaip susiklosčiusi pagrindinėje byloje, kai sutartyje yra tiesiog nurodyta matematinė MN apskaičiavimo formulė, bet nepateikti jai apskaičiuoti reikalingi duomenys, prilygsta atvejui, kai MN apskritai nenurodoma kredito sutartyje.

67 Iš tiesų tokiu atveju negali būti laikoma, kad vartotojas sutarties sudarymo metu žino visas būsimo sudarytos sutarties vykdymo sąlygas ir kad jis turi visą informaciją, kuri gali turėti įtakos jo įsipareigojimų apimčiai.

68 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad aplinkybė, kai vartojimo kredito sutartyje, viena vertus, nenurodyta MN, o pateikta tik matematinė MN apskaičiavimo formulė, nors nepateikti duomenys, reikalingi šiai normai apskaičiuoti, ir, kita vertus, nenurodyta palūkanų norma, yra lemiamas kriterijus nacionaliniam teismui vertinant, ar šios sutarties sąlyga dėl kredito kainos suformuluota aiškiai ir suprantamai, kaip numatyta minėtoje nuostatoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

69 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1. **1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais, atsižvelgiant į veiksmingumo principą, turi būti aiškinama kaip draudžianti tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kurios neleidžia vartotojų apsaugos asociacijai įstoti vartotojo pusėje į mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrą, susijusią su konkrečiu vartotoju, ir pareikšti prieštaravimą dėl tokio įsakymo, kai pats vartotojas nėra pateikęs prieštaravimo, jeigu minėtos teisės nuostatos nustato mažiau palankias sąlygas vartotojų apsaugos asociacijoms įstoti į bylą, susijusią su Sąjungos teise, nei į bylą, susijusią išimtinai su nacionaline teise, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

2. **Direktyva 93/13 turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje, kurie, vykstant mokėjimo įsakymo išdavimo procedūrai prieš vartotoją, numato sutarties, pardavėjo ar tiekėjo sudarytos su vartotoju, sąlygų galimai nesąžiningo pobūdžio kontrolę, tačiau kurie, viena vertus, numato, kad pareigūnas, neturintis teisėjo statuso, gali išduoti tokį mokėjimo įsakymą, ir, kita vertus, nustato penkiolikos dienų terminą prieštaravimams pateikti ir reikalauja, kad šie būtų pagrįsti iš esmės, jeigu tokia *ex officio* kontrolė nėra numatyta vykdant minėtą įsakymą, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.**

3. **Direktyvos 93/13 4 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad aplinkybė, kai vartojimo kredito sutartyje, viena vertus, nenurodyta MN, o pateikta tik matematinė MN apskaičiavimo formulė, nors nepateikti duomenys, reikalingi šiai normai apskaičiuoti, ir, kita vertus, nenurodyta palūkanų norma, yra lemiamas kriterijus nacionaliniam teismui vertinant, ar šios sutarties sąlyga dėl kredito kainos suformuluota aiškiai ir suprantamai, kaip numatyta minėtoje nuostatoje.**

Parašai.